



ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

III. ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

Neste apartado trátase de realizar unha análise de contexto e un diagnóstico xeral de partida sobre a situación da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes nos ámbitos de intervención máis relevantes (tanto dende o punto de vista social como orzamentario) dos distintos programas de gasto que aparecen no proxecto de orzamentos da Comunidade Autónoma para 2025.

III.1. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe 3: Competitividade e crecemento, Prioridade de actuación PA. 3.1. Mellorar as capacidades de investigación e innovación e a adopción de tecnoloxías avanzadas.

A innovación é un elemento clave tanto para a competitividade empresarial como para a competitividade dos territorios. A innovación é un motor de desenvolvemento rexional, ocupando un lugar preferencial nas políticas da UE, como a Axenda 2030 e a iniciativa “Unión por la innovación”.

A baixa participación no gasto en I+D do sector empresarial constitúe un dos problemas máis importantes do sistema de I+D+i de Galicia (51,1% fronte ao 56,4% nacional ou o 66,2% europeo. Datos de 2022).

Polo que se refire ao persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa (EJC), no ano 2022 dedicáronse a actividades de I+D en Galicia un total de 12.350 persoas, das que o 40,6% foron mulleres. Por sectores, a maior participación feminina dáse no sector administración pública e Institucións Privadas sen Fins de Lucro (IPSFL), cun 62,9%. Como se reflexa na Táboa I o número de mulleres investigadoras foi de 3.155, o que representa o 39,5% do total.

Táboa I. Persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa. Ano 2022

	ESPAÑA		GALICIA		EU 27 (desde 2020)	
	Total	% mulleres	Total	% mulleres	Total	% mulleres
Persoal en I+D	263.407	40,8	12.350	40,6	3.224.951	..
Sector empresas	125.529	31,6	5.721	27,3	1.945.275	..
Sector Administración Pública e IPSFL	45.847	54,4	1.812	62,9	404.922	..
Sector Ensino Superior	92.031	46,5	4.817	48,0	874.754	..
Investigadores/as en I+D	161.751	39,6	7.985	39,5	2.086.032	..
Sector empresas	64.912	31,0	3.477	28,4	1.181.950	..
Sector Administración Pública e IPSFL	24.270	50,6	946	58,2	238.900	..
Sector Ensino Superior	72.568	43,5	3.562	45,4	665.181	..

Fonte: INE, IGE, Eurostat

Polo que se refire ao persoal docente e investigador de centros propios das universidades públicas galegas, segundo os datos recollidos na “Estadística de Personal de las Universidades. EPU. Curso 2022-2023. Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades”, a presenza de mulleres docentes e investigadoras é moi similar en Galicia respecto da media estatal (Táboa 2).

Táboa 2. Persoal docente e investigador en centros propios das universidades públicas. Curso 2022-2023

	Homes	% homes	Mulleres	% mulleres	Total
Galicia	2.915	57,2	2.179	42,8	5.094
Total universidades	60.075	56,6	46.048	43,4	106.123

Fonte: Sistema Integrado de Información Universitaria (SIUI). Secretaría General de Universidades.

Atendendo a presenza das mulleres no persoal docente e investigador (PDI) segundo categoría de persoal pódese observar que a presenza é menor en todas as categorías, no caso da categoría de catedráticas de Universidade só o 27,7% son mulleres.

Táboa 3. Persoal docente e investigador ao servizo das universidades galegas por sexo e categoría de persoal. Curso 2022-2023

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Catedrático/a de Universidade	705	510	195	27,7
Titular de Universidade	1.766	971	795	45,0
Catedrático/a de EU	35	20	15	42,9
Titular de EU	118	70	48	40,7
Outros	15	10	5	33,3
Persoal contratado	2.404	1.288	1.116	46,4
Eméritos/as	51	46	5	9,8

Fonte: Sistema Integrado de Información Universitaria (SIUI). Secretaría General de Universidades.

En 2022 léronse en Galicia 619 teses doctorais, e o 50,6% foron lidas por mulleres (Táboa 4). A distribución por idade de lectura de tese é similar para ambos sexos, non obstante, o 60,7% das mulleres faino con menos de 35 anos, mentres que esta porcentaxe sitúase no caso dos homes no 47,4%.

Táboa 4. Teses doctorais lidas nas universidades galegas por sexo e grupos de idade. Ano 2022

	Total	Homes	Mulleres	% teses lidas por mulleres
Total	619	306	313	50,6
De 24 a 29 anos	135	63	72	53,3
De 30 a 34 anos	200	82	118	59,0
De 35 a 39 anos	91	39	52	57,1
De 40 a 44 anos	68	45	23	33,8
De 45 a 49 anos	51	33	18	35,3
De 50 a 55 anos	41	24	17	41,5
Más de 55 anos	33	20	13	39,4

Fonte: Base de datos de Tesis Doctorales (TESEO). Secretaría General de Universidades

III.2. EMPRENDEMENTO E PEMES

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe 3: Competitividade e crecemento, Prioridade de actuación PA. 3.3. Impulsar o

crecemento e competitividade das PEMES, a transición industrial e o emprendemento.

O emprendemento considérase un motor da innovación e do crecemento e a relevancia actual deste sector é indiscutible, dado o seu potencial de creación de emprego e de riqueza e, polo tanto, a súa capacidade para impulsar a reactivación económica.

Tanto as políticas de apoio ao emprego por conta propia e a creación de empresas como as políticas de competitividade empresarial resultan prioritarias dentro das estratexias europeas, e resulta inevitable prestar especial atención á implicación da muller neste ámbito en tanto representa un grupo social relevante no que a creación de empresas se refire. Por iso é imprescindible incidir nas diferenzas da figura da potencial emprendedora, os seus rasgos psicosociais, os estímulos e os principais obstáculos que atopan as mulleres ao iniciar unha actividade empresarial.

Así, pódense detectar diferenzas entre mulleres e homes que afectan ao xeito en que encaran o proceso do emprendemento e as iniciativas de autoemprego:

A actividade emprendedora das mulleres é máis baixa que a masculina.

Existe unha menor presenza de mulleres en todas as fases do proceso de emprendemento.

O perfil das mulleres emprendedoras é distinto ao dos seus homólogos varóns.

Os motivos que subxacen no emprendemento varían en función do sexo.

As empresas creadas por mulleres concéntranse no sector servizos e teñen unha dimensión máis pequena, así como menores expectativas de crecemento.

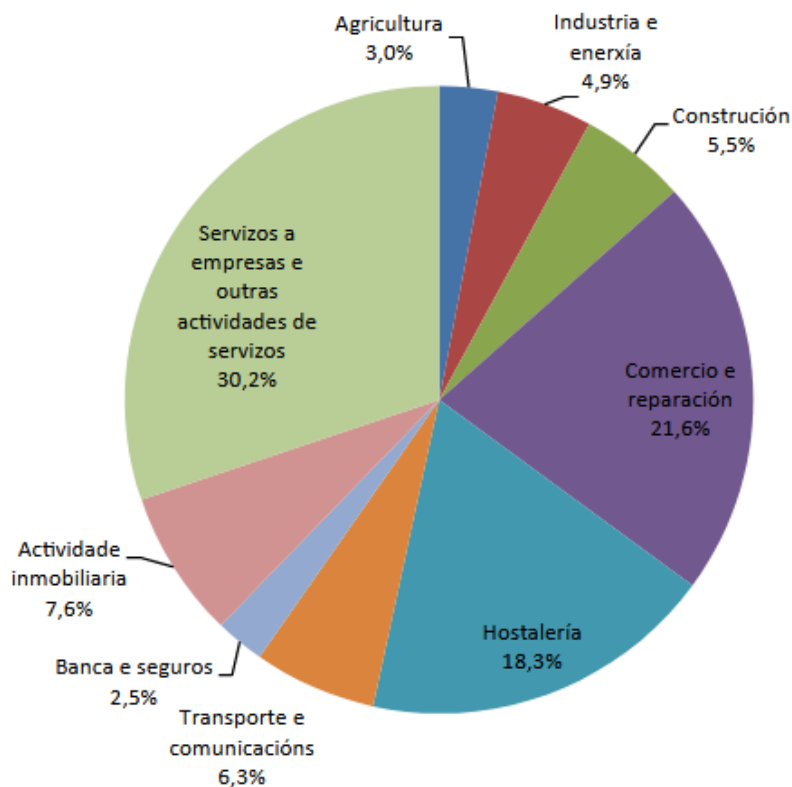
Táboa 5. Socios/as fundadores das empresas creadas no período 2013-2023

	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
2013	4.126	1.532	5.658	72,9	27,1
2014	3.960	1.434	5.394	73,4	26,6
2015	3.754	1.310	5.064	74,1	25,9
2016	4.599	1.667	6.266	73,4	26,6
2017	3.987	1.368	5.355	74,5	25,5
2018	3.792	1.307	5.099	74,4	25,6
2019	3.624	1.212	4.836	74,9	25,1
2020	3.065	983	4.048	75,7	24,3
2021	3.682	1.246	4.928	74,7	25,3
2022	3.449	1.274	4.723	73,0	27,0
2023	3.597	1.300	4.897	73,5	26,5

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

Durante o ano 2023 constituíronse en Galicia 3.966 novas empresas con 4.897 socios/as fundadores/as, sendo mulleres o 26,5%, porcentaxe que diminuíu medio punto porcentual respecto ao ano 2022. Por outra parte, as mulleres fundan en maior medida empresas que pertencen ao sector de servizos a empresas e ao sector do comercio e as reparacións (Gráfico 1).

Gráfico 1. Socias fundadoras das empresas creadas no ano 2023 segundo o sector de actividade



Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

O Informe GEM (Global Entrepreneurship Monitor) correspondente ao ano 2022-2023 en Galicia pon de manifesto a presenza de mulleres na xeración de novas iniciativas emprendedoras.

En Galicia, o índice TEA obtivo un valor de 5,4% en 2022, cun lixeiro crecemento no último ano, xa que en 2021 era do 4,8%. Este aumento do índice TEA é debido ao crecemento do TEA feminino que pasa do 5,3% en 2021 ao 6,7% en 2022 e por quinto ano consecutivo, continúa sendo superior ao dos homes (4%). (Gráfico 2)

Se realizamos a comparativa con España (Táboa 6), o índice TEA das mulleres en Galicia en 2022 foi case un punto porcentual superior ao TEA feminino da media española (5,9%). No caso dos homes, o índice TEA situouse dous puntos porcentual por baixo da media española para este colectivo (6%).

Táboa 6. Índice de actividade emprendedora incipiente total (TEA22) segundo sexo. Ano 2022 (%)

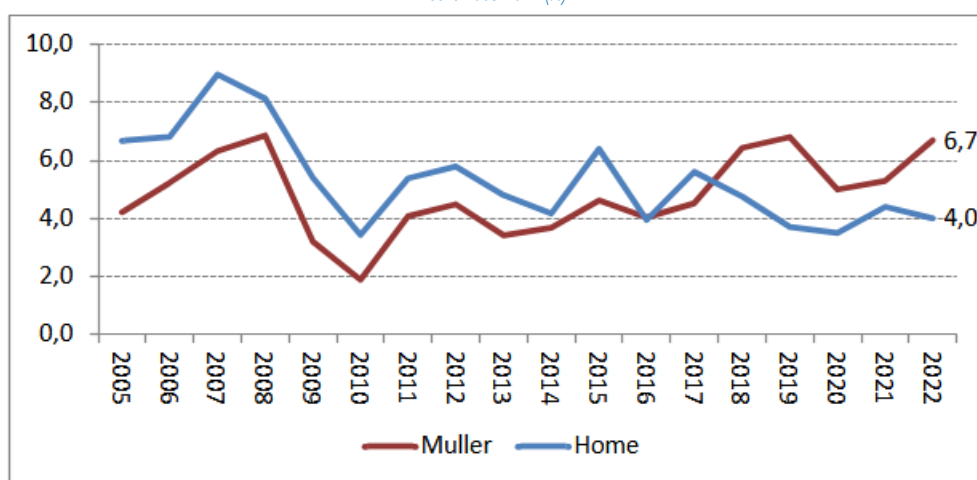
TEA22	Home	Muller	Total
Galicia	4,0	6,7	5,4
España	6,0	5,9	6,0

Índice TEA: índice de actividade emprendedora incipiente total, que se corresponde co nivel de actividade emprendedora dunha economía, equivalente á incidencia das iniciativas nacentes e das novas, medida en porcentaxe respecto a a poboación de 18 a 64 anos.

Fonte: Informe GEM 2022-2023

Gráfico 2. Evolución do TEA en función do sexo. Galicia.

Serie 2005-2022 (%)



Fonte: Informe GEM 2022-2023

A distribución da poboación emprendedora galega en función do sexo e a idade do ano 2022 (Táboa 7) mostra que, no caso das mulleres, o 77% das emprendedoras en fase inicial (TEA) teñen menos de 45 anos, no caso dos homes a porcentaxe sobe ao 80%. Tendo en conta o nivel educativo das persoas emprendedoras, no caso das mulleres un 67% teñen estudos superiores e no dos homes un 59%.

Táboa 7. Distribución da poboación emprendedora por sexo, idade e nivel de estudos. Galicia. Ano 2022 (% do TEA)

Distribución da poboación emprendedora por sexo, idade e nivel de estudos. Ano 2022 (% do TEA)		
	Galicia	
	Home	Muller
Idade		
18-34 anos	36	25
35-44 anos	44	52
45-65 anos	20	23
Nivel de estudos		
Primaria	23	14
Secundaria	18	19
FP Superior	18	16
Universidade	41	51

Fonte: informe GEM 2022-2023

En 2022, en función do sexo a diferenza da poboación que percibe oportunidades para emprender é superior no caso das mulleres que nos homes (12 puntos porcentuais superior no caso de mulleres emprendedoras que no de non emprendedoras, sendo igual en ambos os grupos para os homes), dita percepción é maior no caso das mulleres (30% para o caso das emprendedoras) que no caso dos homes (24% para o caso dos emprendedores).

Táboa 8. Percepción da poboación galega para emprender desde a perspectiva do sexo. Ano 2022 (%)

Percepción de oportunidades para emprender	Galicia	
	Home	Muller
Población involucrada	24	30
Población non involucrada	24	18

Nota: As persoas involucradas no proceso emprendedor son aquelas que llevaron a cabo iniciativas emprendedoras en fase inicial (TEA) ou en fase de consolidación

Fonte: informe GEM 2022-2023

III.3. EMPREGO

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe I: Reto demográfico, Prioridade de actuación PA. I.I. Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada.

A análise dos principais datos socio-económicos de Galicia reflicten que o desemprego atópase aínda nuns niveis elevados, especialmente polo que se refire ao desemprego xuvenil, se ben Galicia mantén índices de paro menores que o resto de España. Os datos tamén evidencian que persiste a desigualdade de mulleres e homes:

O acceso das mulleres ao mercado laboral non se produce coa mesma intensidade que os homes, en particular nas mozas.

As mulleres teñen unhas condicións laborais máis precarias.

Persiste a desigualdade salarial.

Existe unha forte segregación horizontal por sexo (as mulleres concéntranse en determinadas ocupacións e sectores).

Falta de corresponsabilidade nas tarefas domésticas e familiares, maior necesidade de conciliar.

Menor presenza de mulleres en postos directivos.

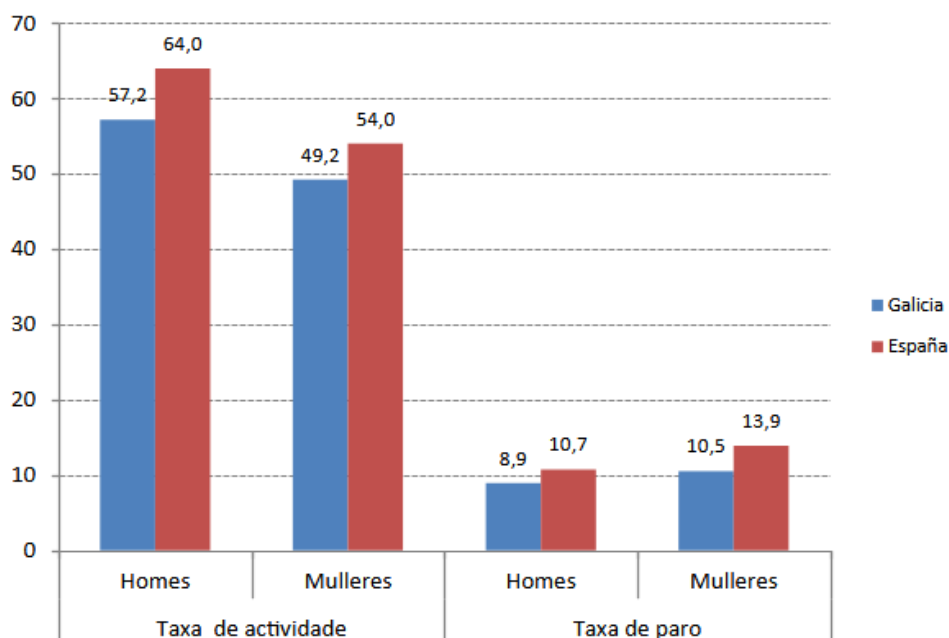
A taxa de actividade feminina en España supera á galega en 4,8 puntos, e a taxa de paro das mulleres galegas é 3,4 puntos inferior á de España, tal e como se observa na Táboa 9. Se se fai a comparación cos homes, a taxa de actividade dos homes supera en 8 puntos á das mulleres. A diferenza na taxa de actividade entre ambos os dous sexos é 2 puntos inferior á rexistrada no caso de España.

*Táboa 9. Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España.
Ano 2023*

	De 16 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 e máis anos
Homes	31,7	87,0	92,5	87,9	28,8
Mulleres	26,8	83,7	87,3	81,8	22,5

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Gráfico 3. Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España.
Ano 2023



Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Na Táboa 10 reflíctese que en todos os grupos de idade, a taxa de actividade masculina é superior á feminina, as maiores diferencias danse no tramo de idade de máis de 55 anos.

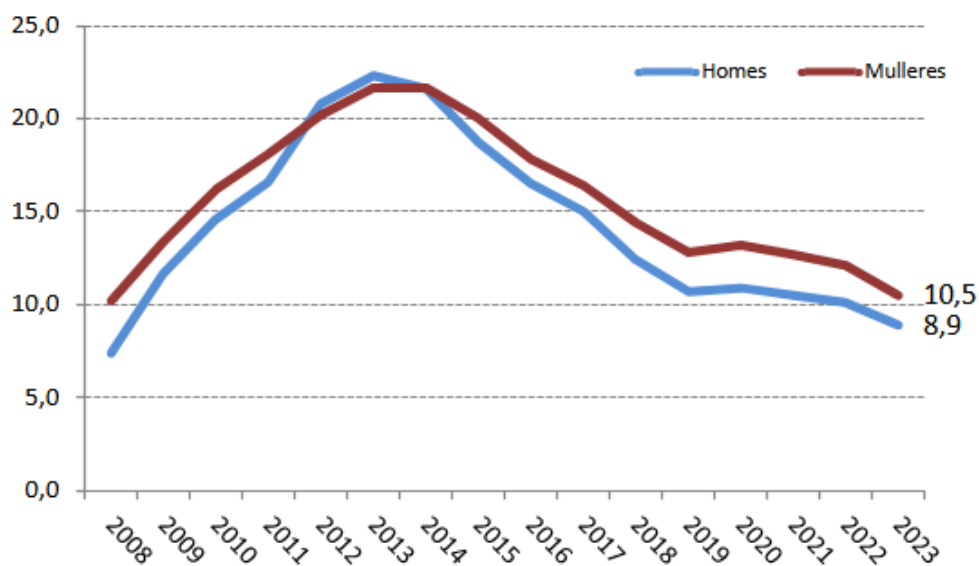
Táboa 10. Taxas de actividade por distintos grupos de idade. Galicia. Ano 2023

	De 16 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 e máis anos
Homes	28,8	83,9	93,1	88,5	27,8
Mulleres	20,5	80,4	86,4	79,9	21,6

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

O Gráfico 4, mostra a evolución da taxa de paro segundo o sexo nos últimos 15 anos, observamos que, agás nos anos 2012 e 2013, a taxa de paro feminina foi sempre superior á masculina, neste último ano 2023 a diferenza foi de 1,6 puntos (10,5% nas mulleres fronte a 8,9% nos homes).

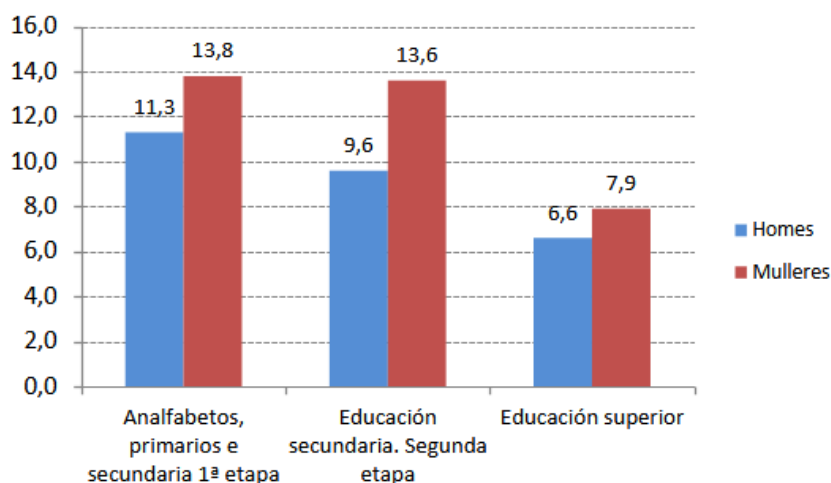
Gráfico 4. Evolución das taxas de paro por sexo en Galicia



Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Ao ter en conta o nivel de estudos á hora de avaliar a empregabilidade das mulleres, pódese observar que a medida que aumenta o nivel de formación, a taxa de paro é menor, tanto en homes como en mulleres (Gráfico 5).

Gráfico 5. Taxa de paro da poboación de 16 a 64 anos segundo o nivel de estudos alcanzado e sexo. Ano 2023



Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

As mulleres presentan maiores porcentaxes de contratos a tempo parcial. Así, das persoas ocupadas en Galicia no ano 2023 o 92,7% dos homes están ocupados a xornada completa, fronte ao 78,6% das mulleres. De cada 100 persoas ocupadas:

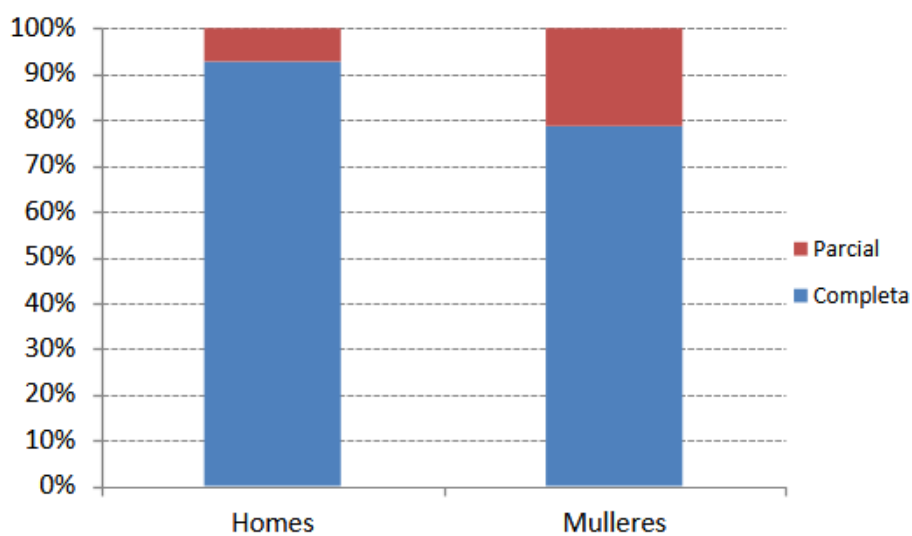
48 son homes ocupados a xornada completa

38 son mulleres ocupadas a xornada completa

10 son mulleres ocupadas a tempo parcial

4 son homes ocupados a tempo parcial

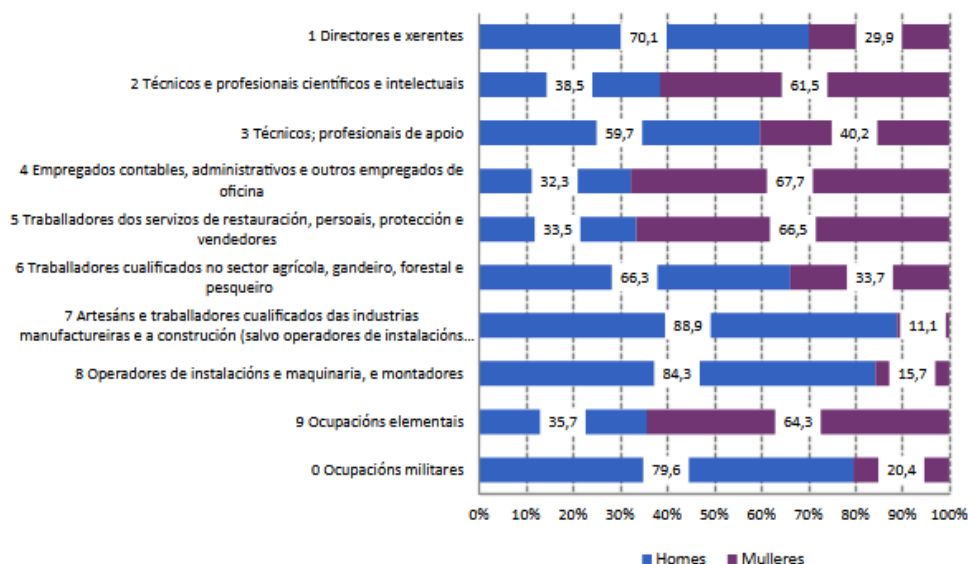
Gráfico 6. Ocupados segundo tipo de xornada e sexo. Galicia.
Ano 2023



Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

O gráfico 7, presenta a distribución dos ocupados segundo a ocupación, pódese observar a menor presenza das mulleres en postos directivos, só o 29,9% dos directores ou xerentes de empresas son mulleres.

Gráfico 7. Distribución dos ocupados segundo ocupación e sexo. Galicia.
Ano 2023

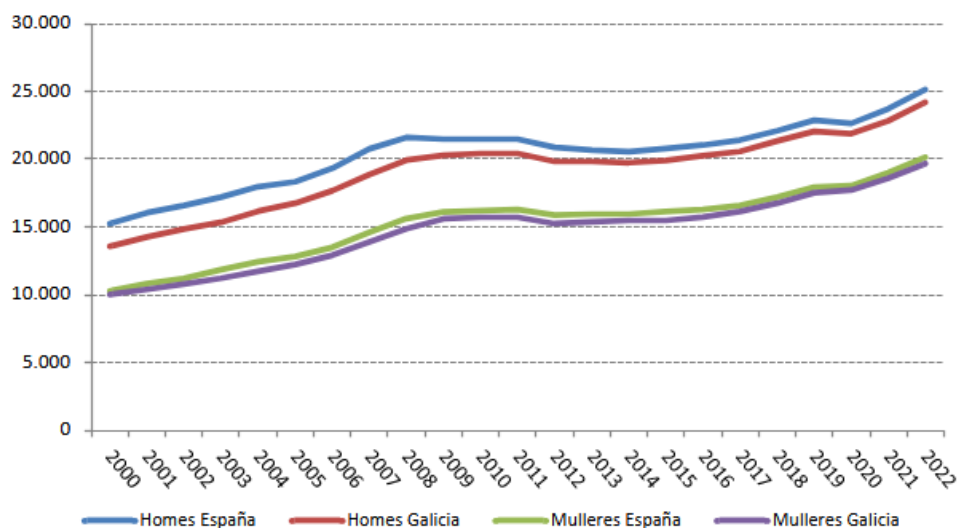


Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

O traballo asalariado das mulleres tamén presenta unha maior dependencia do sector público. Así, segundo os datos da EPA do ano 2023 o 21,1% das ocupadas galegas son asalariadas do sector público mentres que nos homes esta porcentaxe é do 13,9%.

Segundo a Agencia Estatal de la Administración Tributaria o salario medio anual das mulleres galegas foi de 19.666 euros no ano 2022, que supón o 81,3% do salario medio anual masculino. As diferenzas por sexo no período 2000-2022 dos salarios medios anuais son destacables, aínda que a nivel estatal estas son significativamente máis elevadas: en España, en termos relativos, a diferenza entre o salario medio anual dos homes e o das mulleres alcanza o máximo nos tres primeiros anos da década (48%), mentres que en Galicia ese máximo sitúase en torno ao 38% neses mesmos anos. Estas diferenzas van diminuindo ao longo do período, acadando no ano 2022 o 25% en España e o 23% en Galicia. Ademais, se se examinan as diferenzas de nivel por sexo, obsérvase que estas son moito máis pronunciadas nos homes que nas mulleres. É dicir, o salario medio das mulleres galegas, aínda que é máis baixo que o español, aproxímase máis ao da media de España que no caso dos homes.

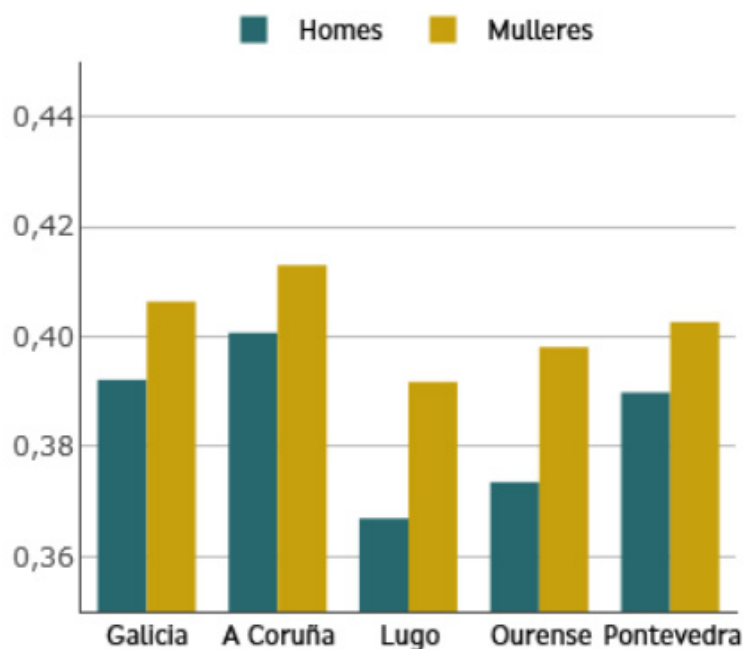
Gráfico 8. Salario medio anual segundo o sexo. España e Galicia. 2000-2022



Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

Co número de persoas asalariadas e a masa salarial por tramos de salario, calcúlase o índice de Gini para medir o grao de desigualdade dos ingresos procedentes de salarios por sexo para Galicia e as catro provincias. Como se deduce do Gráfico 9 referido ao ano 2022, a desigualdade nos ingresos por salarios é maior nas mulleres que nos homes nas catro provincias. Ou dito doutro modo, na poboación feminina as diferenzas salariais son máis amplas que na poboación masculina. As máis elevadas danse en Lugo e en Ourense.

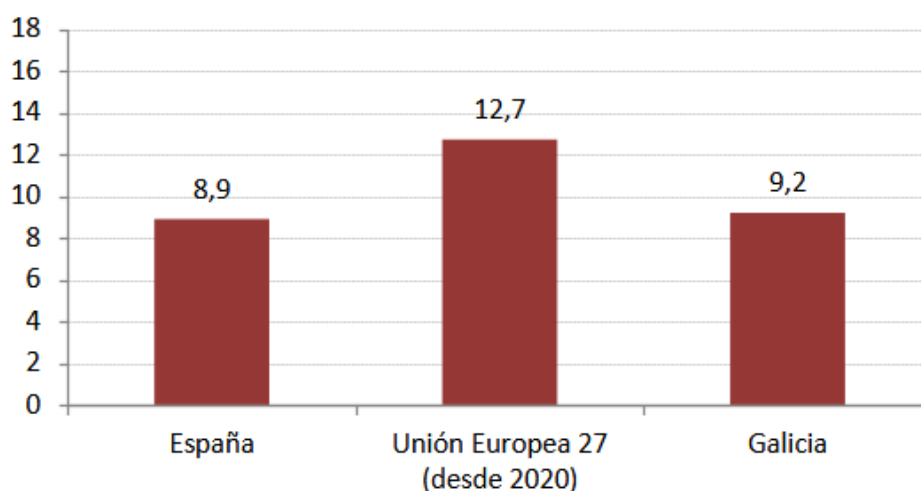
Gráfico 9. Índice de Gini segundo o sexo. Galicia e provincias.
Ano 2022



Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

A fenda salarial é un indicador que representa a diferenza entre a ganancia media por hora dos homes e a ganancia media por hora das mulleres como porcentaxe da ganancia media por hora dos homes. No ano 2021 a fenda salarial en Galicia foi do 9,2%. Isto significa que os homes gañaban un 9,2% máis que as mulleres. A fenda salarial en Galicia situouse nese ano por debaixo da da UE 27, que alcanza o valor do 12,7% e da de España, que alcanza o valor do 8,9%.

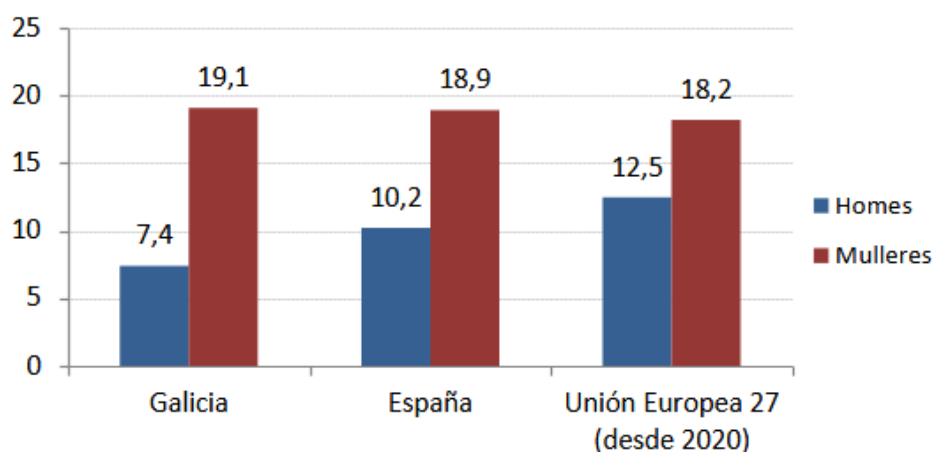
Gráfico 10. Fenda salarial. Ano 2022



Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

No ano 2018, a porcentaxe de asalariadas galegas con salarios baixos era do 19,1% fronte ao 7,4% dos homes. No caso das mulleres, esta porcentaxe aumentou respecto ao ano 2014, no que se rexistraba un 16,2%. No caso dos homes o aumento foi menor, no ano 2014 rexistrábase un 6,9%.

Gráfico 11. Porcentaxe de asalariados con salarios baixos. Ano 2018



Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

Por outro lado, tamén hai que considerar que o xeito diferente en que mulleres e homes asumen e afrontan as responsabilidades familiares é un dos factores que condiciona o acceso (e as condicións de acceso) da muller ao mercado laboral. En xeral as mulleres continúan a ser as que de xeito maioritario se ocupan das labores de coidado e atención a fillos e fillas así como ás persoas con dependencia.

En 2023 en Galicia unhas 137.513 persoas realizan tarefas de coidado de persoas con dependencia. A incidencia é maior entre o sexo feminino que entre o masculino: o 65,6% das persoas coidadoras son mulleres fronte ao 34,4% dos homes. Ademais o 27,5% das mulleres coidadoras de dependentes dedican ao coidado 70 ou máis horas á semana a esta tarefa.

Táboa 11. Coidadores de persoas con dependencia por número de horas que lles dedican ao coidado e sexo. Galicia.
Ano 2023 (persoas)

	2023		
	Home	Muller	Total
Menos de 15 horas semanais	14.537	20.795	35.332
De 15 a 29 horas semanais	8.091	17.762	25.853
De 30 a 69 horas semanais	14.465	26.876	41.341
De 70 a 89 horas semanais	4.126	11.388	15.514
90 ou máis horas semanais	6.089	13.383	19.472
Total	47.308	90.205	137.513

Fonte: IGE: Enquisa estrutural a fogares. Módulo de dependencia

Estudando o grao en que os ocupados poden conciliar traballo e vida familiar, no ano 2023, segundo a información que proporciona a Enquisa de Poboación Activa, 26.000 persoas ocupadas traballaron a tempo parcial con obxecto de dispoñer de máis tempo para coidar a persoas dependentes (nenos, adultos, enfermos, persoas con discapacidade etc.)/ etc.), o que supón un 6,1% menos que no ano anterior. A maioría, o 91,2% de quen traballaba a tempo parcial para poder exercer o labor de coidadores son mulleres (23.700).

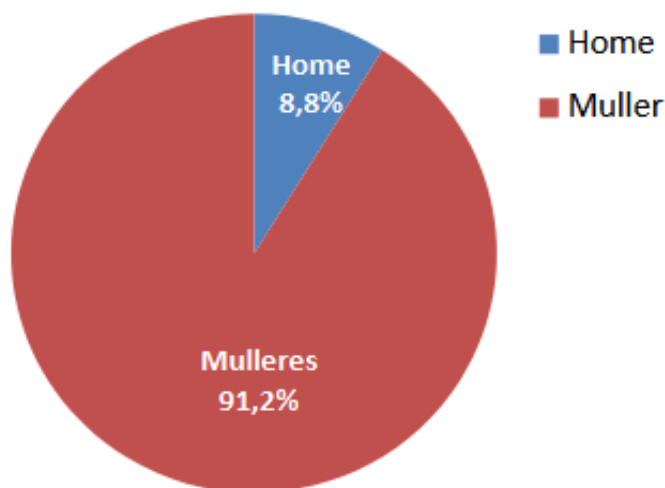
Táboa 12. Poboación ocupada a tempo parcial por motivo da xornada parcial coidado de nenos, adultos, enfermos, incapacitados ou maiores segundo o sexo. Miles de persoas

	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores		
	Total	Homes	Mulleres
2018	19,2	0,6	18,6
2019	21,6	1,0	20,6
2020	21,1	1,5	19,7
2021	23,2	1,4	21,8
2022	27,7	1,4	26,3
2023	26,0	2,3	23,7

Fonte: IGE - INE. Enquisa de poboación activa

Gráfico 12. Distribución porcentual da poboación ocupada por motivo da xornada parcial coidado de menores, adultos, enfermos, incapacitados ou

maiores segundo o sexo. Galicia. Ano 2013 (%)



Fonte: IGE - INE. Enquisa de poboación activa

III.4. EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe 4 Cohesión social e territorial, na PA. 4.I. Promover unha educación inclusiva e de calidade.

A educación é un dos factores que máis inflúe no avance e progreso de persoas e sociedades. Ademais de achegar coñecementos, a educación permite acadar mellores niveis de benestar social e de crecemento económico, reduce as desigualdades económicas e sociais, permite o acceso a mellores niveis de emprego e impulsa a ciencia, a tecnoloxía e a innovación.

Aínda que a educación sempre tivo gran importancia para o desenvolvemento, isto ten máis relevancia hoxe debido ao gran avance da ciencia e da tecnoloxía e as súas aplicacións na sociedade.

Nas economías modernas o coñecemento é un factor clave para a produción. As sociedades que máis teñen avanzado no económico e no social son as que basearon o seu progreso no coñecemento, tanto no que se transmite coa escolarización, como o que se xera a través da investigación. Da educación, da ciencia e da innovación tecnolóxica dependen, cada vez máis, a produtividade e a competitividade económicas, así como boa parte do desenvolvemento social e cultural.

Neste sentido, como sempre que se está a falar de persoas, resulta imprescindible coñecer a diferente situación de partida en que poden estar mulleres e homes:

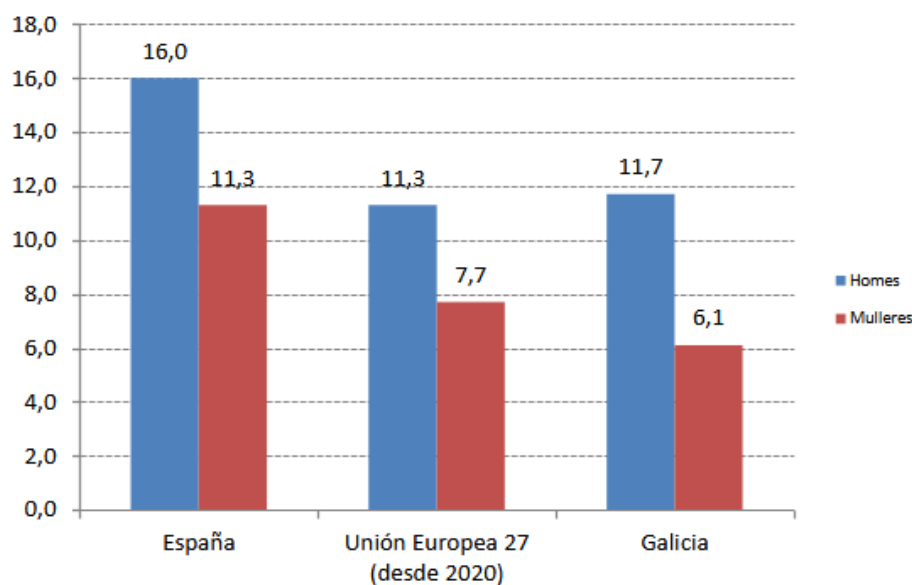
As mulleres obteñen mellores resultados educativos e rexistran menores taxas de abandono escolar.

A elección de itinerarios formativos de estudos superiores teñen un marcado nesgo de xénero.

As mulleres participan en maior medida en actividades de aprendizaxe permanente.

Os niveis de abandono educativo temperán son menores en Galicia que para o conxunto español, e lixeiramente superiores os da UE 27, tanto para os homes como para as mulleres. No ano 2023 o abandono educativo temperán situouse en Galicia no 9,1% e no caso das mulleres este indicador obtivo o valor do 6,1% fronte ao 11,7% dos homes (Gráfico 13).

Gráfico 13. Abandono educativo temperán. Ano 2023



Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

En Galicia, a porcentaxe de mulleres con nivel de formación alcanzado de educación terciaria é superior á dos homes. Así, no ano 2023 o 42,8% das mulleres galegas de 16 a 64 anos tiñan este nivel de formación; nos homes esta porcentaxe era do 33,8%. No grupo de idade de 30 a 34 anos, as diferenzas son maiores, e así no ano 2023, en Galicia, a porcentaxe de mulleres deste grupo con educación terciaria acadou o 62,1%, mentres que nos homes é do 45,4%.

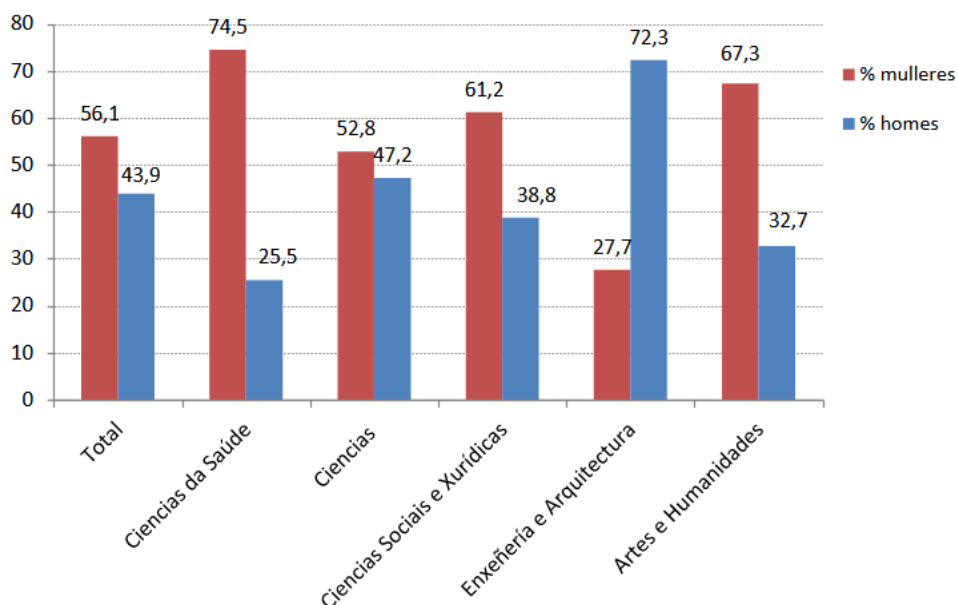
Na Táboa 13 reflíctese a distribución por sexo e área de coñecemento dos e das estudantes que se matricularon nas universidades galegas no curso 2022-2023. A proporción de mulleres matriculadas nas universidades galegas supera en 12,2 puntos á dos homes.

Táboa 13. Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a área científica e sexo. Curso 2022-2023

	Total	Mulleres	% mulleres	% homes
Total	61.727	34.602	56,1	43,9
Ciencias da Saúde	10.475	7.800	74,5	25,5
Ciencias	6.160	3.250	52,8	47,2
Ciencias Sociais e Xurídicas	26.164	16.018	61,2	38,8
Enxeñería e Arquitectura	13.140	3.639	27,7	72,3
Artes e Humanidades	5.788	3.895	67,3	32,7

Fonte: Información subministrada directamente pola Consellería de Educación, Ciencia, Universidades e Formación Profesional..

Gráfico 14. Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a área científica e sexo. Curso 2022-2023



Fonte: Información subministrada directamente pola Consellería de Educación, Ciencia, Universidades e Formación Profesional.

O acceso e actual predominio das mulleres na Educación Superior segue marcado pola súa masiva presenza en determinadas ramas de coñecemento, especialmente nas Ciencias da Saúde e a súa escasa presenza na rama máis técnica, enxeñerías e Arquitectura. Esta diferenza na elección de ensinanzas condiciona e limita, en gran medida, a empregabilidade das mulleres no entorno produtivo actual.

Na poboación de 25 a 64 anos, a taxa de actividade das mulleres é inferior á dos homes en todos os niveis de estudos, non obstante as diferenzas neste indicador entre ambos xéneros é maior nos niveis educativos máis baixos.

Por outra parte, ao considerar o grupo de idade de 25 a 34 anos, redúcense as diferenzas na taxa de actividade entre homes e mulleres nos niveis educativos máis altos.

Hai unha taxa de emprego menor das mulleres, tamén segundo o nivel de formación alcanzado, sendo desfavorable á muller en todos os niveis educativos. A análise da porcentaxe de persoas que teñen emprego en función do nivel de estudos alcanzado na Táboa 15, amosa a existencia dunha correlación positiva entre o nivel de educación e o nivel de empregabilidade ou ocupación das persoas pero con taxas desfavorables para a muller en todos os niveis formativos. Existe unha clara disparidade entre o nivel de estudos que alcanzan as mulleres e as súas perspectivas profesionais.

Táboa 14. Taxas de actividade da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2023

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	80,6	85,4	52,4	55,4	73,3	86,6	81,3	82,3	88,8	88,8
Homes	83,8	87,0	62,2	70,8	79,9	90,4	85,0	84,5	89,5	89,0
Mulleres	77,6	83,7	41,5	31,3	65,4	81,2	77,3	78,9	88,2	88,6

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Táboa 15. Taxas de emprego da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2023

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	73,3	74,9	41,3	34,5	65,8	74,4	72,9	71,4	82,6	79,9
Homes	76,9	76,8	49,4	45,9	72,6	78,6	77,7	75,3	84,1	80,4
Mulleres	69,8	73,0	32,3	16,6	57,6	68,5	67,7	65,4	81,5	79,4

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Táboa 16. Taxas de paro da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2023

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	9,1	12,3	21,2	37,8	10,2	14,1	10,3	13,2	6,9	10,0
Homes	8,2	11,8	20,7	35,2	9,1	13,1	8,6	10,8	6,1	9,7
Mulleres	10,0	12,8	22,2	46,9	11,9	15,6	12,3	17,1	7,6	10,3

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Outro dos aspectos a considerar neste ámbito é a situación de mulleres e homes respecto das actividades de formación permanente, entendendo por aprendizaxe permanente todo tipo de formación realizada ao longo da vida: formación xeral, profesional, persoal, tanto en sistemas formais de educación como a través doutras actividades non formais.

Como medida da formación permanente de adultos considérase a formación realizada nas catro últimas semanas pola poboación de 25 a 64 anos. Refírese tanto ás ensinanzas regradas como ás non regradas. Este indicador é un dos que figuran entre os puntos de referencia para os obxectivos dos sistemas de educación e formación 2020.

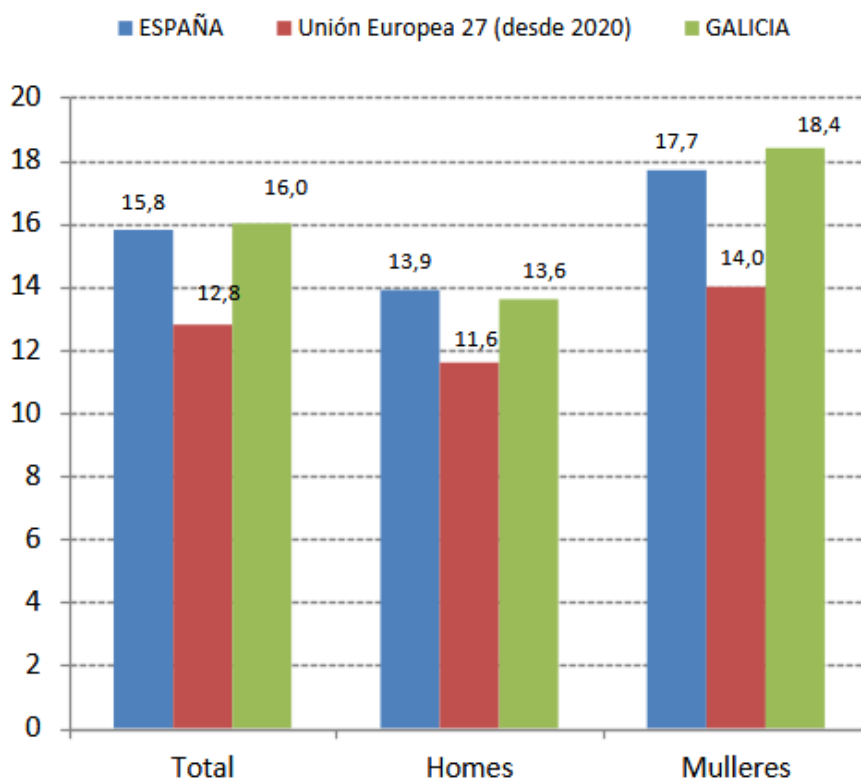
A este respecto cabe sinalar que, no ano 2023 en Galicia, a participación neste tipo de actividades foi máis elevada entre as mulleres que entre os homes, superando as primeiras aos varóns en case cinco puntos porcentuais. Tanto en España como na UE 27, persisten as mesmas diferenzas por sexo, aínda que menos acusadas no caso da UE 27 onde esta porcentaxe está ao redor dos dous puntos porcentuais.

Táboa 17. Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2023

	Total	Homes	Mulleres
GALICIA	16,0	13,6	18,4
ESPAÑA	15,8	13,9	17,7
Unión Europea 27 (desde 2020)	12,8	11,6	14,0

Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

Gráfico 15. Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2023



Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

III.5. SAÚDE

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe I Reto demográfico, na PA. I.4. Fortalecer unha asistencia sanitaria accesible e de calidade.

O coñecemento do estado de saúde da poboación e o seu modo de enfermar, a identificación das súas necesidades e demandas e a atención á saúde, deben estar presentes no deseño das políticas, dos programas e dos servizos sanitarios, visibilizando os problemas de saúde que afectan a mulleres e homes de xeito diferenciado.

As investigacións e estudos realizados nas últimas décadas permitiron coñecer que mulleres e homes enferman e morren por causas diferentes. Así, nos países industrializados, as mulleres viven máis anos que os homes pero con peor calidade de vida, xa que presentan con maior frecuencia enfermidades de carácter crónico debilitante, como a diabetes ou a artrose.

En 2022, o 51,3% das defuncións rexistradas en Galicia foron por enfermidades do sistema circulatorio e por tumores. Entre as mulleres, a principal causa de morte foron as enfermidades do sistema circulatorio, que representaron o 29,1% das defuncións femininas. Nos homes, son os tumores a principal causa de morte e supuxeron o 29% das defuncións masculinas. Dentro deste grupo, os tumores da tráquea, dos bronquios e do pulmón son os máis frecuentes. O 6,7% das defuncións de homes ocorridas en 2022 débéronse a esta causa.

Táboa 18. Defuncións segundo as principais causas de morte. Galicia. Ano 2022

	Total	Mulleres	% Mulleres	Variación interanual (%)
Total enfermidades	34.996	17.810	50,9	6,5
Enfermidades do sistema circulatorio	9.497	5.187	54,6	-0,9
Tumores	8.469	3.480	41,1	0,1
Enfermidades do sistema respiratorio	3.568	1.685	47,2	23,7
Trastornos mentais e do comportamento	2.569	1.717	66,8	15,4
Enfermidades infecciosas e parasitarias	2.322	1.161	50,0	18,8
Enfermidades do sistema nervioso e dos órganos dos sentidos	1.695	976	57,6	7,8
Enfermidades do sistema dixestivo	1.626	790	48,6	2,3
Causas externas de mortalidade	1.613	656	40,7	12,0
Enf. do sistema xénitourinario	1.271	736	57,9	12,7
Enf. endócrinas/nutricionais/metaból.	1.182	662	56,0	31,3
Síntomas/signos/achados anormais, ncop.	473	308	65,1	-3,1
Outras causas	711	452	63,6	13,9

Fonte: INE. Defunciones según la causa de muerte

No ano 2022, pouco máis da metade das altas hospitalarias (50,4%) corresponden a mulleres, aínda que si se exclúen as producidas polo embarazo, parto e puerperio, a porcentaxe de altas suporía o 47,1%.

Nas mulleres as enfermidades do aparello circulatorio e dixestivo foron o motivo máis frecuente de ingreso (11,5 e 11,1 de cada 100 altas respectivamente), seguidas das enfermidades do aparello respiratorio (10,2 de cada 100).

Táboa 19. Enfermos dados de alta segundo a diagnose. Galicia. Ano 2022

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Diagnóstico definitivo	278.078	137.915	140.163	50,4
IX. Aparello circulatorio	36.766	20.708	16.058	43,7
XI. Aparello dixestivo	35.576	20.070	15.506	43,6
X. Aparello respiratorio	31.736	17.425	14.311	45,1
II. Tumores	29.053	15.486	13.567	46,7
XIX. Traumatismos e envelenamentos	27.499	13.809	13.689	49,8
XIV. Aparello xenitourinario	21.719	11.199	10.521	48,4
XIII. Sistema osteomuscular e tecido conxuntivo	19.379	9.292	10.088	52,1
XV. Complicacións do embarazo, parto e puerperio	17.271	..	17.271	100,0
Outras causas	59.078	29.926	29.150	49,3

Fonte: INE. Encuesta de morbilidad hospitalaria

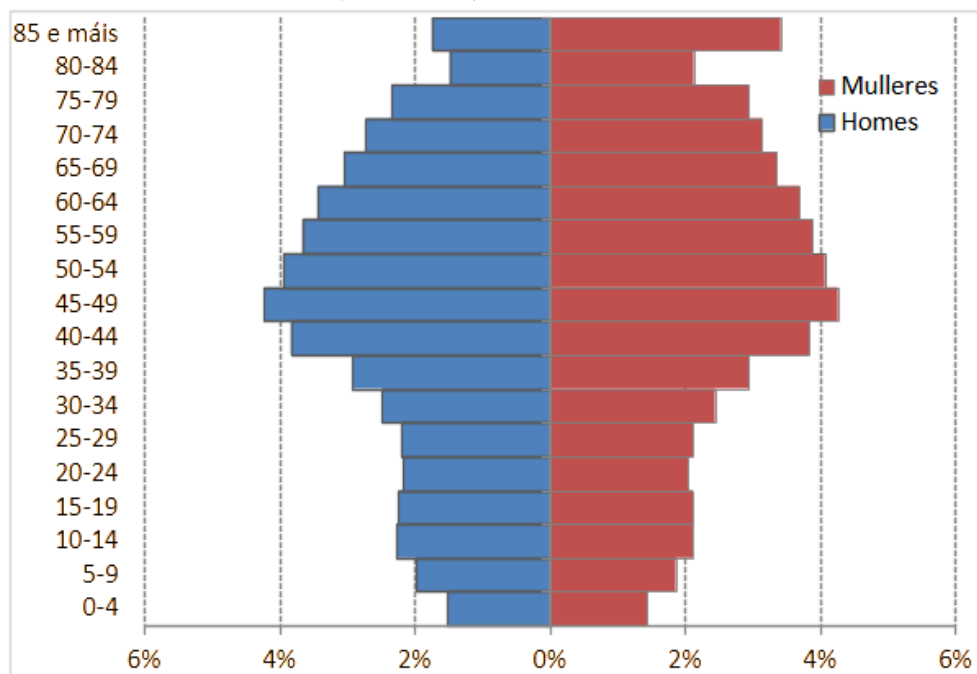
III.6. CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS

A demografía afecta a todo o PEG 2022-2030, como unha cuestión transversal.

A poboación galega caracterízase por estar inmersa nun proceso de envellecemento, pola dispersión territorial e polas consecuencias derivadas dos procesos migratorios do século pasado.

Así, hai que ter en conta que en Galicia a poboación máis envellecida é fundamentalmente feminina, o 57% da poboación de 65 e máis anos son mulleres e o rango de idade máis numeroso (tanto en homes como en mulleres) é o que está entre os 45 e os 49 anos tal e como se presenta na pirámide do Gráfico 16.

Gráfico 16. Pirámide de poboación de Galicia. Ano 2023



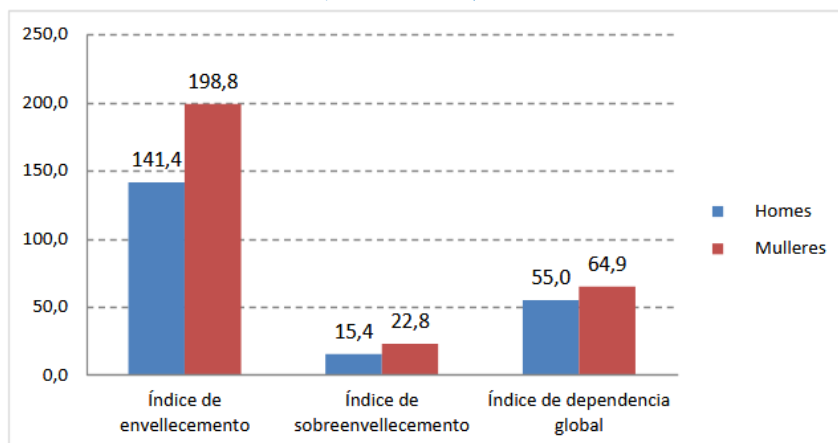
Fonte: IGE. Cifras poboacionais de referencia

○ índice de envellecemento dos homes e das mulleres reflicte o maior envellecemento deste último colectivo. Así, no ano 2023, en Galicia hai 199 mulleres maiores de 65 anos por cada 100 menores de 20, mentres que no caso dos homes hai 141 maiores de 65 por cada 100 menores de 20.

○ índice de sobreenvellecemento, que indica o número de persoas de 85 ou máis anos por cada 100 de 65 ou máis anos, tamén acada entre as mulleres valores máis altos que entre os homes (22,8 fronte a 15,4).

○ índice de dependencia global, que representa o número de persoas en idade potencialmente dependente (menores de 15 anos e maiores de 64 anos) por cada 100 persoas en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos), tamén é superior entre as mulleres (64,9) que entre os homes (55).

Gráfico 17. Indicadores de poboación de Galicia. Ano 2023

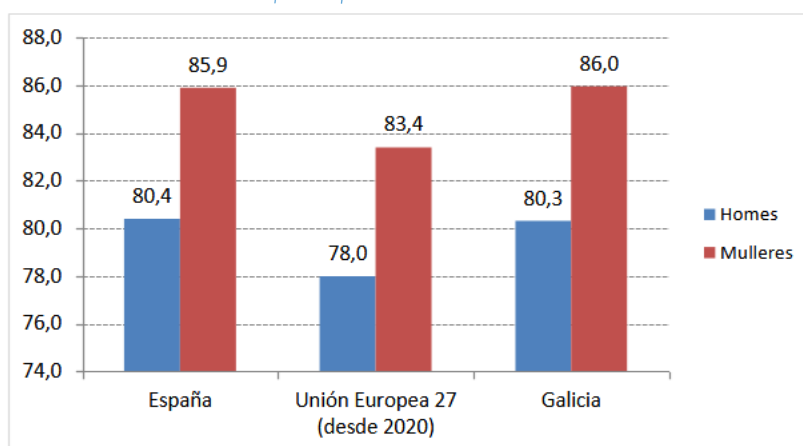


Fonte: IGE. Indicadores demográficos.

Ademais, o territorio de Galicia non está habitado de xeito uniforme, case o 77% da poboación reside nas provincias da Coruña e Pontevedra e existe unha sobrerrepresentación feminina en todas as provincias. No ano 2023, o número de mulleres en Galicia é superior nun 7,8% ao de homes, relación moi superior á española (4%) e á da UE 27 (desde 2020) (4,6%).

A idade media da poboación residente en Galicia a 1 de xaneiro de 2023 é de 48,2 anos (4 anos superior á idade media en España, 44,2), e con claras diferenzas por sexos. A idade media das mulleres galegas no ano 2023 é 49,7 anos fronte aos 46,5 dos homes. Ademais, en todas as provincias galegas a idade media das mulleres é superior á dos homes.

Gráfico 18. Esperanza de vida ao nacer. Ano 2022



Fonte: IGE. Táboas de mortalidade, INE Indicadores demográficos, Eurostat:Population Statistics

A esperanza de vida ao nacer sitúase no ano 2022 para a poboación galega en 83,2 anos. Nas mulleres este indicador toma un valor de 86, 5,6 anos superior ao dos homes.

No caso de España e a UE 27 (desde 2020) esta fenda alcanza os 5,5 e 5,4 anos, respectivamente.

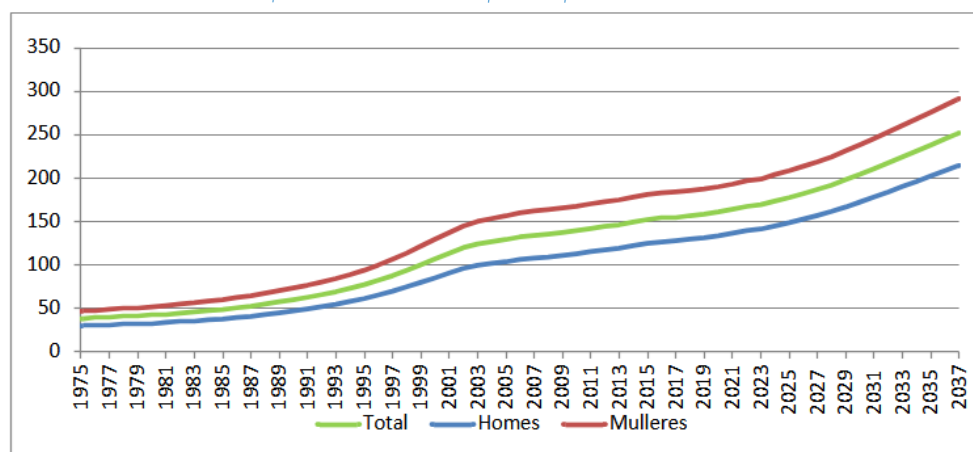
Galicia presenta no ano 2022 a cuarta taxa xeral de fecundidade máis baixa de España (27 nacementos por cada 1.000 mulleres en idade fértil), tan só superada por Canarias, Asturias e Cantabria.

Ademais, segundo as proxeccións de poboación a curto prazo, Galicia perderá 35.632 habitantes no período 2023-2037, o que supón unha diminución do 1,3% da súa poboación. Por provincias, en Lugo e en Ourense produciranse as maiores perdas de poboación en termos relativos (un 5% e un 3% respectivamente).

Ademais da baixada no número de habitantes, as proxeccións mostran un progresivo envellecemento da poboación. Así, en Galicia, a porcentaxe de persoas de 65 ou máis anos pasará do 26,4% en 2023 ao 32,4% en 2037.

O índice de envellecemento proxectado para 2037 de Galicia sitúase no 251,9, o que significa que para esa data por cada 100 menores de 20 anos haberá na nosa Comunidade Autónoma 252 maiores de 64 anos (en 2023 o indicador situouse en 169,3%). Este índice de envellecemento será maior nas mulleres, que para o ano 2037 se situará en 291,6, é dicir por cada 100 mulleres menores de 20 anos haberá 292 maiores de 64 anos.

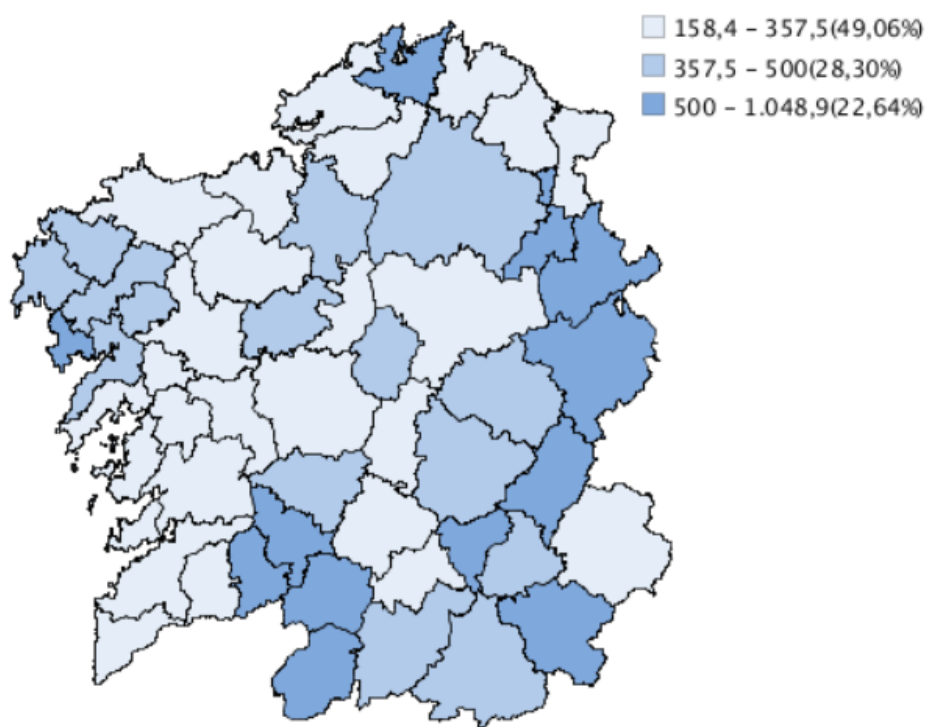
Gráfico 19. Índice de envellecemento proxectado por sexo. Galicia. 1975-2037



Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

As áreas máis envellecidas serán as situadas no sur da provincia de Ourense, marxe oriental da provincia de Lugo e na Área da Costa da morte e na comarca de Ortegal, nestas áreas o índice de envellecemento proxectado será superior a 500 (500 maiores por cada 100 mulleres menores), tal e como se reflicta no Gráfico 20. Cabe destacar valores moi superiores a 500 nas comarcas da Baixa Limia, A Fonsagrada e Ortegal onde a relación entre as mulleres menores de 20 e maiores de 64 atoparase por enriba dos 700 (700 maiores por cada 100 mulleres menores).

Gráfico 20. Mapa do índice de envelhecimento proxectado para as mulleres no ano 2037 nas comarcas galegas



Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

III.7. INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) , no Eixe 4 Cohesión social e territorial, na PA. 4.2. Facer que o crecemento chegue a toda a cidadanía, en particular ás persoas máis desfavorecidas e apoiar a integración socioeconómica da poboación retornada e inmigrante.

O indicador denominado “en risco de pobreza ou exclusión social “ refírese a aquelas persoas que están nalgunha das seguintes situacións:

En risco de pobreza: o ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo.

En carencia material e social severa.

Persoas de 0 a 64 anos que viven en fogares con baixa intensidade laboral, é dicir, onde o número de días que as persoas de 18 a 64 anos dese fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior.

O risco de pobreza ou exclusión social materialízase de forma distinta no territorio español, cunha marcada concentración no suroeste peninsular e en Canarias.

No caso de Galicia a taxa de risco de pobreza ou exclusión social situouse en 2022 no 18,6%, 7,9 puntos porcentuais por debaixo da española, que para o mesmo período foi do 26,5%.

No ano 2022, a porcentaxe de persoas que viven en fogares con carencia material e social severa en Galicia (4,6%), é 4,4 puntos máis baixo que en España no mesmo período (9%).

A porcentaxe de persoas de 0 a 64 anos que viven en fogares con baixa intensidade de ingresos de traballo (7,8 %) é moi similar á de España (8,4%).

As diferenzas por xénero tamén se manifestan neste ámbito:

As mulleres con discapacidade, estranxeiras ou maiores de 45 anos presentan maiores dificultades de acceso ao emprego e condicións laborais máis precarias.

Nos rangos de idade de 50 a 64 anos a taxa de risco de pobreza das mulleres é inferior á dos homes.

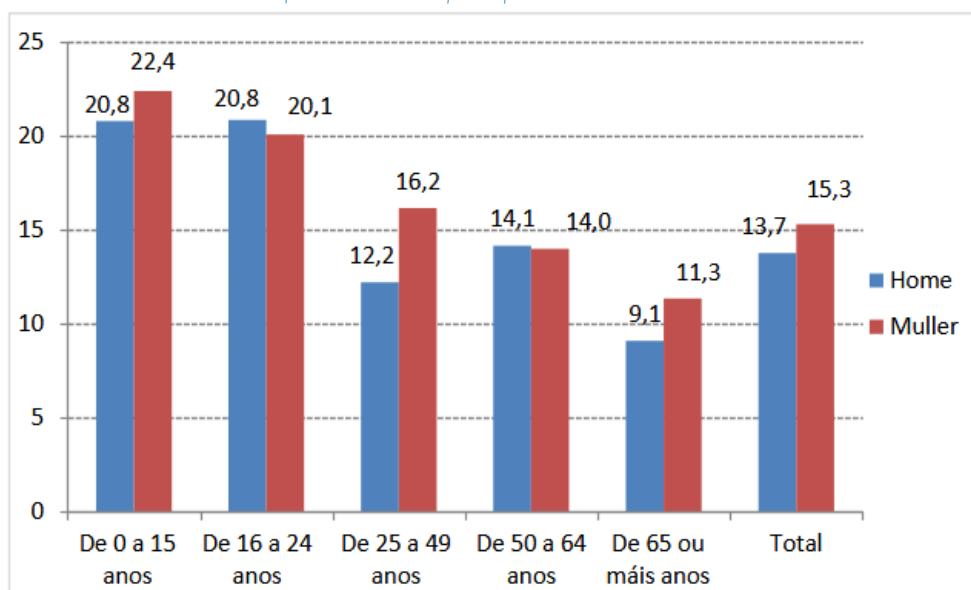
A taxa de risco de pobreza de Galicia situouse no período 1999-2010 en torno ao 14% da poboación, experimentando unha suba de aproximadamente entre un e dous puntos porcentuais anual a partir do ano 2010. No ano 2022, o 14,5% da poboación

atopábase en risco de pobreza, 5,7 puntos por debaixo do de España para ese período (20,2%).

Hai unha maior incidencia do incremento da taxa de risco de pobreza na poboación nova, nos fogares con nenos/as e mozos/as ao seu cargo, así como na poboación estranxeira. O 19,1% dos fogares con nenos/as e mozos/as a cargo está nunha situación de pobreza, que ademais aumenta segundo o número de menores. Ademais, un 48,6 dos fogares monoparentais (maioritariamente encabezados por mulleres) atópanse en situación de pobreza.

Tendo en conta a idade, o Gráfico 21 amosa que o grupo de menores de 16 anos é o que presenta unha taxa de risco de pobreza máis elevada. Ao contrario, os maiores de 65 anos son os que teñen unha taxa máis reducida. En media, as mulleres presentan unha taxa lixeiramente superior á dos homes.

Gráfico 21. Taxa de risco de pobreza por sexo e idade. Galicia. Ano 2022



Fonte: IGE. Enquisa estrutural a fogares

III.8. VIOLENCIA DE XÉNERO

Este ámbito forma parte do Principio horizontal 2. do Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030), Promoción da igualdade entre homes e mulleres e non discriminación e como tal estará presente en todos ámbitos. Así mesmo encádrase no Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social, en dúas prioridades de actuación en especial, Prioridade de actuación PA.2.3: Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación e Prioridade de actuación PA.2.4: Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude

ás persoas máis desfavorecidas a retomar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero.

A violencia de xénero constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e contra a que resulta necesario intervir con accións de prevención, sensibilización, formación e educación e atención directa e protección das vítimas de violencia de xénero.

Segundo os datos dos que dispón o punto de coordinación das ordes de protección de Galicia (PCOP) dependente da Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero, actualmente están vixentes en Galicia 5.698 ordes de protección a vítimas de violencia de xénero.

Tal e como se mostra na Táboa 20, no ano 2023 solicitáronse en Galicia 1.928 ordes de protección e acordáronse o 67,4% das mesmas.

Táboa 20. Ordes de protección solicitadas nos Xulgados de violencia sobre a Muller

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
España														
Ordes de protección solicitadas	37.908	35.813	34.537	32.831	33.167	36.292	37.958	38.488	39.176	40.720	35.948	37.235	39.909	42.456
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	67,3	65,8	61,5	58,9	56,6	57,4	64,1	67,7	69,2	70,4	70,5	70,4	68,2	68,7
Galicia														
Ordes de protección solicitadas	1.342	1.249	1.443	1.490	1.327	1.564	1.693	1.928	2.021	2.022	2.009	1.784	1.882	1.928
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	60,7	63,9	63,2	59,4	62,5	59,0	67,0	66,6	67,1	66,0	64,3	65,9	67,3	67,4

Fonte: Ministerio de Igualdad

No ano 2023 en Galicia producíronse 7.483 denuncias por violencia de xénero, o que supón unha taxa de 5,3 denuncias por mil mulleres.

Táboa 21. Denuncias por violencia de xénero no período 2010-2023

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
España														
Número de denuncias	134.105	134.002	128.477	124.893	126.742	129.193	143.535	166.260	166.961	168.168	150.804	162.848	182.078	199.166
Taxa por mil de mulleres	5,7	5,7	5,4	5,3	5,4	5,5	6,1	7,0	7,0	7,0	6,2	6,7	7,5	8,1
Galicia														
Número de denuncias	5.270	5.153	4.788	5.174	5.209	5.210	5.683	6.436	6.537	6.551	6.078	6.259	7.029	7.483
Taxa por mil de mulleres	3,7	3,6	3,4	3,6	3,7	3,7	4,1	4,6	4,7	4,7	4,4	4,5	5,0	5,3

Fonte: Ministerio de Igualdad. INE. Cifras de poboación. Poboación a 1 de xullo.

No ano 2023 en Galicia morreron tres mulleres por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella, o que fai que a taxa por millón de mulleres acade o valor de 2,14, dato moi similar ao dato de España (2,35).

Táboa 22. Mulleres mortas por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
España														
Número	74	62	51	54	57	59	49	49	52	56	51	49	49	58
Taxa por millón de mulleres	3,14	2,62	2,15	2,28	2,42	2,50	2,07	2,07	2,19	2,33	2,11	2,03	2,01	2,35
Galicia														
Número	2	3	4	3	5	7	4	2	3	3	4	1	0	3
Taxa por millón de mulleres	1,40	2,10	2,80	2,11	3,53	4,97	2,85	1,43	2,15	2,15	2,86	0,72	0,00	2,14

Fonte: Ministerio de Igualdad, INE. Padrón municipal de habitantes

En 2013, a Xunta de Galicia aprobou o Acordo polo que se aproba o Protocolo para o exercicio da acción popular por parte da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero. Dende 2013 a 2023 leváronse a cabo diversas actuacións sobre o personamento en exercicio da acusación popular en 20 procesos penais por violencia de xénero con resultado de morte no territorio da Comunidade Autónoma Galega, consistentes na comparecencia e/ou intervención na práctica de dilixencias e formulación de escritos procesuais nas dilixencias previas.

Ante a situación de indefensión en que se atopan moitas mulleres en situación de violencia de xénero, nalgúns casos con grave perigo para elas e os seus fillos e as súas fillas, a Xunta de Galicia ten articulada unha rede de casas de acollida para mulleres maltratadas, cunha conexión entre elas, de tal xeito que as mulleres galegas que o precisen, por atoparse na referida situación de indefensión, teñan un lugar de referencia onde acudir. A rede de centros de acollida da comunidade autónoma tivo en 2023 unha ocupación media do 59,75%.

Táboa 23. Usuaris e ocupación media da rede de centros de acollida. Ano 2023

Localidade	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	% media ocupación de RGA
A Coruña	24	7	5	55 %
Lugo	7	3	2	56 %
Ourense	24	12	7	71 %
Culleredo	0	0	0	0 %
Ferrol	15	9	7	54 %
Burela	5	1	0	67 %
Chantada	10	4	4	45 %
CEMVI	57	13	17	70 %
Total	142	49	42	59,75 %

Fonte: Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero. Xunta de Galicia

RGA: Rede Galega de Acollemento

Completando esta rede de acollida, en xuño de 2014 iniciou as súas actividades o Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero (CRI), cun horario amplo e flexible para así poder cubrir as necesidades das mulleres e das súas fillas e fillos, e para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias. No ano 2023, 70 mulleres recibiron algún tipo de atención no CRI.

Táboa 24. Persoas usuarias do CRI. Ano 2023

Mulleres	70
Fillas das mulleres	35
Fillos das mulleres	34
Mulleres dependentes	0
Homes dependentes	0
Total	139

Fonte: Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero. Xunta de Galicia

Dentro dos programas de atención psicolóxica, durante o ano 2023 recibiron atención un total de 1481 persoas (víctimas de violencia e persoas do seu entorno familiar) e participaron na intervención 67 profesionais da psicoloxía.

Táboa 25. Persoas usuarias dos programas de atención psicolóxica. Ano 2023

Provincia	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	P. deptes.	TOTAL
A Coruña	597	86	86	35	804
Lugo	71	7	2	6	86
Ourense	124	9	12	7	152
Pontevedra	358	37	34	10	439
Total	1150	139	134	58	1481

Fonte: Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero. Xunta de Galicia

Durante ese mesmo período, o programa “Abramos o círculo” para a atención psicolóxica especializada e apoio a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de agresividade, prestou atención a 105 homes e participaron na intervención 58 profesionais da psicoloxía.

Táboa 26. Homes participantes no programa “Abramos o círculo”. Ano 2023

Beneficiarios			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
59	2	6	38
Total: 105			

Fonte: Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero. Xunta de Galicia

Por outra banda, polo que se refire ao servizo ATENPRO para vítimas de violencia de xénero, dependente do Ministerio de Igualdade, a través da Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero, que é unha modalidade baseada en tecnoloxías de comunica-

ción telefónica móbil e de telelocalización telefónica que ofrece ás vítimas da violencia de xénero que contén unha orden de protección ou medida de afastamento, unha atención inmediata e a distancia, asegurando unha resposta rápida ás eventualidades que poidan acontecerlles as 24 horas do día, os 365 días do ano e independentemente do lugar onde se atopen, a continuación recóllese a evolución das cifras de usuarias deste servizo no ano 2023.

Táboa 27. Usuarias ATEMPRO 2023

	Altas 2023	Baixas 2023	Altas a 31 de decembro de 2023
A Coruña	210	240	400
Lugo	17	16	39
Ourense	40	20	59
Pontevedra	111	95	212
Total	378	371	710

Fonte: Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero. Xunta de Galicia

Para complementar todos os servizos de atención e prevención que xa existían na nosa Comunidade autónoma, o 6 de outubro de 2015 asinouse un convenio de colaboración entre o Ministerio do Interior e a Comunidade Autónoma de Galicia, para integrar o Punto de coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (Sistema Viogén).

O Sistema de Seguimento Integral de violencia de xénero, coñecido como VIOGEN, é unha aplicación informática desenvolvida pola Secretaría de Estado de Seguridade do Ministerio do Interior que pretende acadar os seguintes obxectivos:

- Aglutinar as diferentes institucións públicas que teñen competencias en materia de violencia de xénero
- Integrar toda a información de interese que se estime necesaria
- Facer predición do risco
- Atendendo ao nivel de risco, realizar o seguimento e protección ás vítimas en todo o territorio nacional
- Efectuar un labor preventivo, emitindo avisos, alertas e alarmas, a través do “Subsistema de notificacións automatizadas”, cando se detecte algunha incidencia ou acontecemento que poida por en perigo a integridade da vítima.

- Establecer unha tupida rede que permita o seguimento e protección de forma rápida, integral e efectiva das mulleres maltratadas, e dos seus fillos e fillas, en calquera parte do territorio nacional.

A continuación, reflíctense os datos dos casos activos en Galicia, por provincia, no sistema VIOGEN a 31 de decembro de 2023, segundo o nivel de risco:

Táboa 28. Casos activos no sistema Viogen, por nivel e risco 2023

Nivel de risco	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Non apreciado	730	229	153	452	1.564
Baixo	1.086	334	204	691	2.315
Medio	362	120	73	304	859
Alto	30	3	7	17	57
Extremo	0	0	0	0	0
Total	2.208	686	437	1.464	4.795

Fonte: Dirección Xeral de Loita contra a Violencia de Xénero. Xunta de Galicia

En Galicia funciona ademais o teléfono da muller, 900 400 273, que é gratuíto, anónimo, funciona as 24 horas do día e ten cobertura para toda a Comunidade Autónoma. Está atendido por un equipo multidisciplinar, coordinado cos diferentes profesionais de toda Galicia, de forma que calquera muller poida facer unha consulta, tanto en horario laborable como en horario nocturno e en días non laborables ao longo de todo ano. En 2023 atendeu un total de 3652 chamadas. Este teléfono atópase conectado co teléfono nacional de violencia de xénero 016, e todas as chamadas recibidas no 016 e efectuadas dende Galicia, son derivadas automaticamente ao teléfono da muller 900 400 273.

III.9. SOCIEDADE DA INFORMACIÓN

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) , no Eixe 3 Competitividade e crecemento, na PA. 3.2. Impulsar unha transformación dixital inclusiva e sostible.

Dada a importancia que o Sector TIC está a ter no desenvolvemento da economía da nosa Comunidade Autónoma, a análise da presenza da muller no mesmo é crucial para a sostenibilidade do sector.

A Axenda Dixital Europea 20-30 é un ambicioso programa que ten entre as súas prioridades a de “Fomentar a alfabetización, a capacitación e a inclusión dixitais”.

Dentro desta prioridade, enmárcase o obxectivo de promover unha maior participación das mulleres xóvenes na forza de traballo das TIC. Débese investir e aumentar a man de obra feminina neste sector, loitando contra a tendencia de diminución do número de mozas que escollen carreiras tecnolóxicas.

Unha das posibles causas desta escasa representación é o reducido interese da muller pola formación especializada en TIC, onde segundo datos europeos (informe “Women active in the ICT sector”. European Commission):

De cada 1000 mulleres graduadas, só 29 o están en TIC (2,9%)

E destas, unicamente 4 traballan no sector tecnolóxico (13,8% das graduadas en áreas TIC).

As titulacións STEM defínense como as especialidades formativas de Ciencias naturais, Tecnoloxías, Enxeñarías, Informática e Matemáticas. Segundo a Enquisa ás empresas TIC sobre a Sociedade da Información realizada polo OSIMGA, no ano 2023 os colectivos máis numerosos por formación e xénero entre as persoas que traballan no sector TIC son homes con titulación superior STEM (29,6%) e homes con ciclo superior STEM (15,2%), estas porcentaxes no caso das mulleres baixan ao 12,8% e 2,8% respectivamente.

Por outra banda, segundo os datos de afiliacións e contas de cotización proporcionados polo IGE, procedentes da Seguridade Social, considerando a media de xuño e decembro de 2023 as mulleres representaban o 31% do sector TIC en Galicia e a súa presenza variaba notablemente en función dos distintos subsectores, acadando a máxima presenza no sector das telecomunicacións (39,2%) fronte á porcentaxe máis baixa que corresponde co sector das manufactureiras TIC, que se situou no 19,9%. Ademais, a presenza das mulleres autónomas no sector TIC galego sitúase no 21,6%.

Salientar que a presenza de mulleres nas distintas áreas funcionais das compañías do sector tecnolóxico galego non é homoxénea. Así, só o 15,3% das mulleres que traballan no sector desenvolve funcións TIC, fronte ao 54,1% dos homes, e no caso do persoal non

adicado a tarefas TIC, non se aprecian moitas diferenzas (11,1% dos homes fronte a 11,2% das mulleres). Nos postos directivos a distancia entre homes e mulleres é de 5,3 puntos (6,8% dos homes fronte a 1,5% das mulleres).

Polo que se refire ao uso das TIC, a fenda dixital de xénero da poboación de 16 a 74 anos reduciuse considerablemente nos últimos anos no caso de Galicia, no uso de Internet a fenda dixital no ano 2023 era de 1 punto e de 0,8 puntos no caso do uso frecuente de internet. Non ocorría isto no ano 2013, onde a fenda de dixital era 5 (uso de internet) e 3,9 (uso frecuente de internet).

A fenda dixital de xénero non se reduce no ano 2023 respecto ao ano anterior ao comparar as compras a través de internet. Os homes galegos superan en 8,3 puntos ás galegas, mentres que no ano 2022 o facían en 7,9 puntos.

Táboa 29. Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo. Ano 2023

	Utilizaron internet nos últimos 3 meses	Utilizaron internet polo menos unha vez por semana nos últimos 3 meses	Compraron a través de internet nos últimos 3 meses
España			
Total	95,4	94,5	55,9
Home	95,3	94,3	55,4
Muller	95,6	94,6	56,3
Fenda dixital	-0,3	-0,3	-0,9
Galicia			
Total	92,2	91,4	51,0
Home	92,7	91,8	55,2
Muller	91,7	91,0	46,9
Fenda dixital	1,0	0,8	8,3

Fonte: INE: Enquisa sobre equipamento e uso de tecnoloxías da información e comunicación nos fogares 2023

Porcentaxe sobre persoas de 16 a 74 anos .

A fenda dixital de xénero é a diferenza entre as porcentaxes de homes e mulleres

A fenda dixital en Galicia aparece máis marcada cando se considera o grado de urbanización do concello, tal e como se reflicte na Táboa 30.

Táboa 30. Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo e o grao de urbanización do concello. Ano 2023

		Utilizaron o ordenador nos últimos 3 meses	Utilizaron internet nos últimos 3 meses
Zonas densamente poboadas (ZDP)	Home	72,32	88,78
	Muller	65,31	84,74
	Total	68,56	86,61
Zonas intermedias (ZIP)	Home	62,67	83,85
	Muller	55,13	79,83
	Total	58,85	81,81
Zonas pouco poboadas (ZPP)	Home	45,38	73,39
	Muller	43,59	69,19
	Total	44,47	71,25
Total	Home	61,32	82,71
	Muller	55,90	78,85
	Total	58,51	80,71

Fonte: IGE. Enquisa Estructural a Fogares. Ano 2023

Nota: Os datos fan referencia á poboación de 5 ou máis anos

